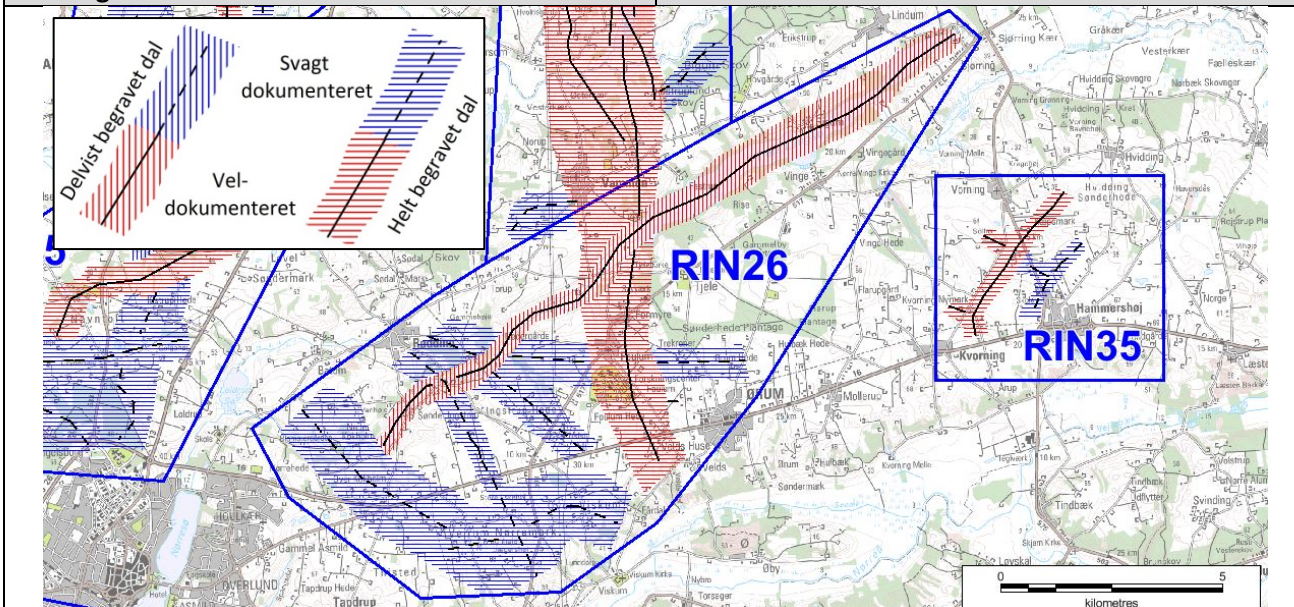

Oversigtskort:

Geologisk beskrivelse:

I 2006 er der lavet en SkyTEM-kortlægning i området omkring Tjele Langsø /3/. Denne kortlægning viser, at der findes en begravet dal under Tjele Langsø. Dalens nederste dele kan ses i TEM-sonderingernes gode leder. I dalens vestlige del sydøst for Vammen ses dalen dog at være fyldt op med et lavmodstandslag på omkring 10 ohmm. Dette betyder, at dalen i dette område kun ses i et kort over den gode leder, hvis dette defineres som værende under f.eks. 8 ohmm. Længere mod øst udgøres dalfyldet dog af højere elektriske modstande. Områdets gode leder, som i øvrigt primært udgøres af palæogene aflejringer, har et markant bølget forløb gennem området. Der ses en højtliggende ryg mellem Tjele og Tårupgård Skov samt en parallelt beliggende lavning mellem Ørum og Lindum. Ryggen skæres af den begravede dal under Tjele Langsø, men da den gode leder ligger dybere længere mod øst ses kun svage antydninger af dalen her. I den østlige del af kortlægningsområdet ses den gode leder at have svagt højere modstande end i den vestlige del. Dette skyldes sandsynligvis at palæogenet her har en anden lithologi, hvilket kan være forårsaget af erosion af palæogenets øvre dele. Det bølgede forløb af palæogenet samt tilstedeværelsen af de begravede dale kan muligvis skyldes tektoniske/halokinetiske bevægelser i større skala i området kombineret med erosion primært i kvartæret /4/.

Den begravede dal under Tjele Langsø kan mod sydvest følges ind i et nyligt SkyTEM-kortlagt område /5/. I alt kan den følges over en strækning på ca. 16 km. Dalens bredde er 0,5-1 km. Dalbunden befinder sig i mellem kote -30 og -80 m. Der findes ingen dybe borer i dalen /1/, /2/. Dalen under Tjele Langsø er *delvist begravet* idet den følger Tjele Ådal. Den krydser den N-S-gående dal beskrevet under RIN40 lige ved enden af Tjele Langsø. Aldersrelationen mellem de to dale er usikker, men idet den N-S-gående dal er gammel (præ-Holstein), er det muligt at dalen under Tjele Langsø er yngst. Den topografiske dal, hvori Tjele Langsø befinder sig, er en åben tunneldal. Den begravede dal nedenunder kan enten være en del af den samme dal, som efter erosionen kun er blevet delvist fyldt op. En anden mulighed er, at den begravede dal er en ældre erosionsstruktur, som er blevet genbrugt som ny erosionstrassé. Tjele Langsø er lukket brat af i den nordøstlige ende og afvandes ikke til Skals Å denne vej. Tjele Langsøs vandspejl ligger ca. 2-5 meter højere end Skals Åen. Skals Å dalen derfor yngre end dalen hvori Tjele Langsø befinder sig.

I området mellem Kokholm, Rødding, Ørum og Vejrumbro findes yderligere et antal begravede dale; alle *helt begravede*. De to største af disse ses fra stor dybde (dybere end kote 100 m), mens de øvrige kun ses relativt terrænnært (op til kote 30 m). Dalene ses som højmodstandsstrukturer i godt ledende tertiært ler. De er mellem 0,5 km og 1,6 km brede og har en overordnet SØ-NV orientering. Det kunne se ud som om de er ældre end dalen under Tjele Ådal, men dette er usikkert. Det er sparsomt med boringsoplysninger, og særligt den sydvestlige afgrænsning af den sydvestligste dal er usikker.

Tolkningsusikkerhed:

Den begravede dal under Tjele Langsø og Ådal regnes for *veldokumenteret* på trods af manglende boringsoplysninger. De øvrige dale i området er kategoriseret som *svagt dokumenterede*.

Referencer:

- /1/ Basisdatakort 1215 I Hammershøj.
- /2/ GEUS (2015)/ Udtræk fra Jupiter-databasen.
- /3/ GEUS. Udtræk fra GERDA-databasen, september 2006.
- /4/ Grontmij | Carl Bro (2008)/ Trin 1 kortlægning: Indsamling, sammenstilling og tolkning af eksisterende data og viden i indsatsområderne Ulbjerg, Hvam, Møldrup, Vammen og Ørum. Udarbejdet for Miljøcenter Ringkøbing, december 2008.
- /5/ Orbicon (2010)/ Dataindsamling, processering og tolkning af SkyTEM data i området Viborg Nordøst. Udført for Miljøcenter Ringkøbing